

Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik SOU 2017:60

Riksförbundet romer i Europa är en av de romska riksorganisationerna som har möjlighet att som remissinstans lämna sina synpunkter.

Förslag

Förvaltningsområde

Att romer i storkommuner som Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Örebro, Helsingborg m.m. ska ha samma rättigheter som en förvaltningskommun. Där regeringen beslutar om vilka kommuner som ska ingå i förvaltningsområdena. Kommunernas självstyre skulle fortsätta och de kan även i fortsättningen välja ansöka om att få bli förvaltningskommun.

De som använder romani chib saknar

Förvaltningsområde och därmed helt motsvarande

rättigheter. Regeringen bör följa utvecklingen och besluta att romani chib ska ha samma rättigheter som de andra minoritetsspråken.

Det grundläggande skyddet har fått dåligt genomslag

Bedömning: I kommuner och landsting utanför förvaltningsområde har bestämmelserna i 4 § minoritetslagen och 8 § språklagen inte lett till den medvetenhet om minoritetspolitiken och Sveriges internationella åtaganden som var bestämmelsernas främsta syfte.

Väldig få kommuner och landsting bedriver någon verksamhet utifrån minoritetslagstiftningens grundskydd.

Det saknas beslut och vilja från kommuner och landsting att aktivt och medvetet arbeta med de nationella minoriteternas rättigheter. Om det inte finns någon stark och aktiv minoritetsorganisation lokalt och det inte heller på något annat tydligt sätt kommer fram att det finns behov, kan politiker och tjänstemän uppfatta att minoritetslagen inte alls är aktuell i deras kommun eller landsting.

Vi är positiva till förslaget om **En stärkt medvetenhet om minoritetspolitiken**

Förslag: Det bör införas en skyldighet för samtliga landets kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet, av vilka ska framgå hur de ska följas upp. Kommuner och landsting bör även vara skyldiga att på begäran lämna uppgift om dessa mål och riktlinjer till uppföljningsmyndigheten. Kommuner och landsting bör även vara skyldiga att göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet.

Positiva till förslaget om **En tydligare informationsskyldighet**

Bedömning: Utformningen av bestämmelsen om skyldighet för förvaltningsmyndigheter att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt minoritetslagen ger kommuner

SOU 2017:60 Utvärdering av minoritetslagstiftningen
93

och landsting ett för stort tolkningsutrymme. Bestämmelsen är otydlig även i förhållande till de statliga myndigheterna.

Förslag: Skyldigheten i 3 § minoritetslagen att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter bör göras ovillkorlig för alla kommuner och landsting. Bestämmelsen bör förtydligas med att informationen avser även det allmännas ansvar. Vidare bör skyldigheten avse såväl minoritetslagen som föreskrifter lagen hänvisar till. I bestämmelsen bör anges att det är statliga myndigheter vars verksamhet är av betydelse för de nationella minoriteterna eller minoritetsspråken som ska informera

Positiva till förslaget om Samråd och inflytande

Ett förtydligande av vad det innebär att samråda

Bedömning: Bestämmelsen om inflytande och samråd är otydlig och ger utrymme för allt för stort tolkningsutrymme. Vad samråd är bör tydligare definieras. Uttrycket representanter bör inte användas i bestämmelsen, då det kan uppfattas syfta enbart på företrädare för föreningar.

SOU 2017:60 Utvärdering av minoritetslagstiftningen
101

Förslag: Det bör anges i minoritetslagen att samråd innebär en strukturerad dialog mellan myndigheter och de nationella minoriteterna i syfte att de nationella minoriteternas behov och synpunkter ska kunna beaktas i beslutsfattandet. Uttrycket ”representanter för” bör tas bort ur lagen.

Positiva till förslaget om Statsbidrag till nationella minoritetsorganisationer

Bedömning: Regeringen bör överväga att minst fördubbla statsbidraget till minoriteternas riksorganisationer. Sedan bidraget infördes har omfattningen av samråd på alla nivåer ökat kraftigt och kan dessutom förutses fortsätta att öka. Det ytterligare stöd för deltagande i samråd som lämnas till riksorganisationerna för den sverigefinska och tornedalska minoriteten saknar motsvarighet för den judiska och romska minoriteten.

Förslag: Statsbidraget till nationella minoriteters riksorganisationer bör minst fördubblas.

Positiva till förslaget om En tydligare reglering av kommuners skyldigheter

Bedömning: Bestämmelsen i 18 § minoritetslagen om kommuners skyldighet att erbjuda äldreomsorg på finska, meänkieli och samiska kan ge utrymme för en alltför restriktiv tolkning som inte avspeglar lagstiftarens intentioner. Regleringen behöver förtydligas. Äldres behov av omsorg på romani chib och jiddisch bör i större utsträckning beaktas av kommuner. Behoven inom äldreomsorgen

rör mer än enbart frågan om språk. För många äldre är möjligheten att ha tillgång till och känna sig trygg i sin kultur minst lika betydelsefull. Detta bör avspeglas i lagstiftningen.

Förslag: Bestämmelsen om rätt för enskilda att inom förvaltningsområdena erbjudas äldreomsorg på finska, samiska och meänkieli bör förtydligas. Föreskriften att kommunen ska erbjuda ”hela eller delar av verksamheten” på språket bör ersättas med att kommunen ska erbjuda äldreomsorg hela eller en väsentlig del av omsorgen på minoritetsspråket.

Rätten att erbjudas äldreomsorg och språkkunnig personal utanför förvaltningsområden bör utsträckas till omsorg på romani chib och jiddisch. Kommuner utanför förvaltningsområdena bör vara skyldiga att sträva efter att erbjuda äldreomsorg på motsvarande nivå som den inom förvaltningsområdena.

Den särskilda regleringen av kommuners skyldighet att verka för tillgång till språkkunnig personal, enligt 5 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen, bör upphävas mot bakgrund av förslagen ovan samt förslaget i avsnitt 7.5.

Regleringen om språk bör kompletteras med en föreskrift för kommunen att inom ramen för verksamhet på minoritetsspråk särskilt beakta de äldres behov av att kunna upprätthålla sin kulturella identitet.

Positiva till förslag om Nationella minoriteters rättigheter behöver stärkas inom hälso- och sjukvård.

Bedömning: De nationella minoriteternas rättigheter beaktas inte i tillräcklig utsträckning inom hälso- och sjukvård. Hälso- och sjukvårdspersonal behöver få grundläggande kunskaper om nationella minoriteters livssituation och kultur för att kunna leva upp till kravet på god vård och hälsa på lika villkor. Det viktigaste är att förankra ett minoritetsperspektiv inom hela hälso- och sjukvården.

Förslag: Regeringen bör införa ett krav på kunskap om de nationella minoriteterna samt deras hälsosituation och olika behov i **SOU 2017:60 De nationella minoriteternas behov inom hälso- och sjukvård 217**

vårdutbildningar på högskolenivå. Nationella minoriteter bör lyftas fram särskilt i patientlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

Positiva till hela förslaget om Kunskapshöjande och synliggörande åtgärder.

Positiva till hela kapitlet som handlar om Övriga frågor som regeringen bör uppmärksamma

Positiva till Språk som diskrimineringsgrund

Bedömning: Om regeringen införde en rätt att åberopa språk som diskrimineringsgrund skulle det i första hand innebära ett stärkt skydd mot diskriminering som har samband med språk, vilket också skulle kunna ha en positiv effekt för att hävda de nationella minoritetsrättigheterna.

Förslag: Regeringen bör i lämpligt sammanhang pröva frågan om att införa språk som diskrimineringsgrund i diskrimineringslagen.

Förslag som berör samtliga kommuner eller landsting

Ett stärkt grundskydd (avsnitt 4.2.2 och 4.2.3)

Utredningen föreslår att kommuner och landsting ska

- vara skyldiga att anta dokumenterade mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete, samt på begäran lämna uppgift om dessa till uppföljningsmyndigheten,
- i anslutning till det göra de kartläggningar som behövs för det minoritetspolitiska arbetet och
- på ett tydligare sätt vara skyldiga att informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar.

Positiva till En förtydligad reglering av skyldigheten att samråda och ge möjlighet till inflytande (avsnitt 4.3.2 och 4.3.4)

Utredningen föreslår förtydliganden i regleringen av inflytande och samråd enligt 5 § minoritetslagen. Dels definieras vad det innebär att samråda, dels görs ett tillägg att barns och ungdomars förutsättningar ska beaktas särskilt. Förslagen i denna del får anses utgöra förtydliganden av det som redan i dag följer av lagen. Utredningen bedömer att dessa förslag inte kommer att få några särskilda konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller innebära några kostnadsökningar.

Rätten till äldreomsorg på de nationella minoritetsspråken (avsnitt 7.3 och 7.4)

Utredningen föreslår förtydliganden när det gäller rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk i de fall de särskilda rättigheterna som är knutna till förvaltningsområdena inte är aktuella. Förtydligandena är i linje med det som föreslås när det gäller förvaltningsområdena. Utredningen föreslår därtill att denna rätt utsträcks till romani chib och jiddisch. Utredningen föreslår även att kommunen inom ramen för sådan omsorg särskilt ska beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Slutligen föreslås att kommunen, i den mån den har tillgång till personal som behärskar minoritetsspråk, ska

Positiva till Förslaget till ändringar i socialtjänstlagen (2001:453)

6 a §

Paragrafen är ny och innebär att regleringen av de nationella minoriteternas rättigheter inom äldreomsorgen förs över från minoritetslagen till socialtjänstlagen. Regleringen har även förtydligats. Rätten till äldreomsorg på minoritetsspråket utanför förvaltningsområdena har utsträckts till att omfatta omsorg på jiddisch och romani chib.

Bättre fokus och tydlighet måste till i artikel 4.2 Där man måste ha en tydligare tolkning. Jag förstår inte vad som menas att parterna ska ta vederbörlig hänsyn till de särskilda omständigheter för personer som är nationella minoriteter?? Betyder det att personersom är nationella minoriteter har möjlighet/rättighet till särskilda insatser? Om det är så måste det vara tydligare formulerat så att man förstår vad som menas...

Artikel 4

1. Parterna åtar sig att tillförsäkra personer som tillhör en nationell minoritet rätt till likhet inför lagen och till lika skydd av lagen. I detta hänseende skall all diskriminering på grundval av tillhörighet till en nationell minoritet vara förbjuden.

2. Parterna åtar sig att där så är nödvändigt vidta lämpliga åtgärder för att inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet främja fullständig och effektiv jämlikhet mellan personer som tillhör en nationell minoritet och personer som tillhör majoritetsbefolkningen. I detta hänseende skall parterna ta vederbörlig hänsyn till de särskilda omständigheterna för de personer som tillhör nationella minoriteter.

3. De åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 2 skall inte betraktas som en diskriminerande handling.

1. Vi ställer oss positiva till delbetänkandet av utredningen om en stärkt minoritetspolitik.
2. Vi önskar en tydligare formulering vad gäller Ramkonventionens artiklar bilaga 3. Då de idag innehåller väldigt svåra formuleringar som inte riktigt kan förstås och lätt kan misstolkas.

Beredning

I beredningen av ärendet har Stefano Kuzhiov och Lars Demetri deltagit.

Riksförbundet romer i Europa ställer sig positiva till delbetänkandet av utredningen om en stärkt minoritetspolitik. Det som vi saknar är mer focus och mer beskrivning av Romer och resandes situation och särskilda behov. Sama sak gäller nulägesbeskrivningen av romani chib. Det står överhuvudtaget väldigt lite skrivet om romer och resande som är den mest utsatta och resurskrävande minoritet i Sverige. Artikeln 4 måste vara mycket tydligare och det måste framkomma tydligt att nationella minoriteterna kan kräva särskilda insatser och åtgärder vid behov. Detta måste vara tydligare i kontakter med kommuner och myndigheter. Kunskapen om de nationella minoriteterna måste öka i alla delar i samhället. Romska tidningar, media, radio och tv måste få utökade resurser och sändningstid.

**Stefano Kuzhiov
ordförande**

